

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

V. An & quomodo reprobatio sit certa, & simul cum libertate arbitrij
consentiens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

in primo instanti prædestinaret, cæteros non fore saluos; sicuti cognouit, cæteros non fore saluos, si in eo instanti, in quo Deus aliquos præelegit ad gratiam congruam, illos præteriret. Ergo saltem ex vi illius primæ prædestinationis, accedente scientia media, certus est Deus, neminem reliquum fore saluandum. Respondeo negando antecedens. Nam præelectio aliquorum ad gloriam, nihil facit ad exclusionem aliorum ab eadem gloria, sicut præelectio aliquorum ad gratiam congruam, facit consequenter saltem ad exclusionem aliorum ab eadem gratia congrua.

Ratio diuersitatis est. Quia Deus habet duplicem facultatem prædestinandi ad gloriam, vnam ante præuisionem meritorum; alteram, post præuisa merita; quorum illa huic nihil derogat, vt dictum cit. quaest. 6. dub. 4. at verò non habet duplicem facultatem prædestinandi ad primam gratiam congruam, vnam ante præuisa merita, alteram post præuisionem meritorum: quia impossibile est, primam gratiam dari aut prædestinari ex meritis; si enim ex meritis, iam non esset gratia; proinde non electio gratuita ad gratiam congruam inuoluit absolutam reiectionem ab eadem gratia congrua; secus est de non prædestinatione gratuita ad gloriam, seu de reprobatione negatiua à gloria, vt fufius dictum supra dub. 1. Vbi etiam notandum, Deum non habere præscientiam mediam omnium futurorum contingentium sub conditione, si conditio disparata sit, nisi conditio illa accipiatur adæquatè & secundum omnes condiciones, cum quibus futurum re ipsa conexum est; vt dictum disp. 2. q. 8. dub. 5. qualis conditio in proposito etiam est, quod Deus neminem sit prædestinaturus in aliquo signo posteriori; quæ tamen conditio hoc ipso quod posterior est, & à signis posterioribus dependens, in primo signo impleta dici non potest.

16 Ad III. probationem respondeo, negando antecedens: quia etiam stante præelectione aliquorum ad gloriam, Deus æquè potest etiam cæteris velle gratiam congruam in posteriori instanti: hoc solum discriminis est inter utrosque, quod illis ex vi ipsius primæ præelectionis quodammodo debet gratiam congruam, velut vnicum medium necessarium ad consequendum finem efficaciter in priori instanti intentum; his autem, ex vi quidem præcedentis cuiusmodi electionis & intentionis, non debet; at potest tamen etiam, si velit, destinare gratiam congruam; sicut aduersarij dicunt, omnem gratiam congruam re ipsa esse destinam, ante efficacem voluntatem conferendi gloriam.

Ad IV. probationem negatur itidem antecedens, non enim æquipollet negatiua illa reprobatio decreto illi, quod in argumento obijcitur, sed solum huic: Volo antecedente mea voluntate plerisque hominum, non præuiso vili peccato, non præeligere gratis ad gloriam; seu non destinare in hoc ipso quidem primo instanti ad gloriam; manente tamen facultate & voluntate saltem implicita prædestinandi etiam plures, in posteriori aliquo instanti, ex præuisis meritis, si ipsi sibi non essent impedimento: præelectio enim illa gratuita aliquorum non tollit, aut impedit facultatem aut voluntatem etiam prædestinandi alios, ex præuisis me-

ritis, si qui merita eiusmodi adferrent, vt sæpius dictum.

17 Ad V. respondetur, propositionem illam, Deus voluit in primo illo instanti omnes saluandos prædestinare; dupliciter intelligi posse, primò cum præcisione; secundò cum exclusione aliorum. Priori modo sensus est, Deus voluit in eo instanti sigillatim omnes & singulos istos, qui modò saluantur, prædestinare; non habendo tamen voluntatem absolutè excludendi alios, qua nimirum absolutè nollet etiam in sequenti instanti aliquos prædestinare, si in gratia decessuri præuiderentur. Et hoc sensu concessio antecedenti, falsa est consequentia, vt patet. Posteriori modo hic sensus redditur, Deus voluit in primo instanti omnes saluandos prædestinare; ita vt absolutè nollet quenquam etiam in vilo posteriori instanti prædestinare, quicquid tandem ipse esset facturus. Et hoc sensu salum est antecedens, ex dictis: quia non obstante prædestinatione in primo instanti, Deus habuit facultatem & voluntatem conditionatam, etiam prædestinandi alios, si in gratia deccederent.

18 Dices. Attamen voluntate illa aliquos præeligendi supposita, infallibiliter futurum est, vt nulli alij saluentur. Respondeo negando etiam hoc assumptum: nam ex suppositione sola illius præelectionis, hoc non sequitur, sed ex eo, quod ex reuelatione dicimus, eos qui modo saluantur, ex gratuita prædestinatione & præelectione saluari: reuelatio autem hæc posterior est illa præelectione; & præterea supponit futuritionem reuelatæ rei: proinde ex nulla sententia impedit, quò minus supposito præcisè primi instantis decreto, etiam alij possint saluari; seu quò minus etiam in sensu composito saluatio aliorum cõiungatur non quidem cum ipsa reuelatione, sed cum prima illa voluntate præeligendi alios; quando quidem cum hac simul stare potest voluntas posterior, alios prædestinandi, ex præuisis meritis, vt sæpius dictum.

D V B I V M V.

An & quomodo reprobatio sit certa; & simul cum libertate arbitrary consentiens.

S. Thom. 1. p. q. 23. a. 3. & 7.

19 **A**sertio I. Certa & infallibilis est reprobatio, certusque reproborum numerus, non minus quam prædestinatorum; non tamen ex simili præfinitione Dei, sed potius ex præscientia. Ita S. Thomas hic q. 27. a. 7. vbi ait: *Certus est Deo numerus prædestinatorum, non solum per modum cognitionis, sed etiam per modum cuiusdam principalis præfinitionis. Non sic autem omnino est de numero reproborum, qui videntur esse præordinati à Deo, in bonum electorum, quibus omnia cooperantur in bonum.* Consentunt huic doctrinæ communiter alij Doctores cum Magistro in 1. d. 4. 1. Ratio primæ partis est; quia scientia & voluntas Dei efficax, est certa & infallibilis: reprobatio autem ad scientiam & voluntatem Dei efficacem pertinet ex dub. 1. Secunda pars patet: quia Deus habet certam

& deter-

& determinatam cognitionem omnium futurorum; nec verò reprobilunt infiniti.

Tertia pars dupliciter potest declarari; primò, quia prædestinatorum numerus per se & propter ipsosmet electos à Deo prædefinitus est; numerus autem certus reprobatorum determinatus est à Deo solum in bonum & commodum ipsorum electorum; quare illorum numerus prædefinitiuè certus est, numerus autem reprobatorum non item; qui sensus colligitur etiam ex citatis verbis S. Thomæ, & clarius asseritur à Caietano ibidem, qui tamen nihilominus addit, considerando reprobos, ratione subiecti, siue naturæ, esse certum eorum numerum etiam prædefinitiuè. Secundus sensus, & magis ad propositum, atque ut existimo, etiam ad mentem S. Thomæ pertinet, quod numerum electorum Deus ex se, ante omnem præuisionem futurorum meritorum seu mediocum, præfinierit: reprobatorum autem numerum non definiert, ex seipso, ante præuisionem futurorum, sed post præuisionem futurorum demeritorum & perseuerantia in peccatis. Quod quidem uti loquendo de reprobatione positua, quæ proprie & simpliciter talis est, verissimum est, ita ad reprobationem extendere negatiuam non est necessarium; etiamsi ex hoc, quod Deus ex seipso aliquibus negat gratiam congruam, sequatur infallibiliter, eisdem esse reprobos positiuè: nihilominus enim sicut ipsi reprobi positiuè non sunt nisi post præuisionem demeritorum, ita nec certus eorum numerus, quæ tales sunt, à Deo decretus est, nisi post eandem præuisionem; adeoque ex præscientia, non ex prædefinitione, ut dictum.

Assertio II. Numerus reprobatorum absolutè videtur minor, quam numerus prædestinatorum. Colligitur ex dictis superioribus quæst. 6. dub. 2. & est sententia S. Thomæ in 1. d. 39. q. 2. a. 2. ad 4. ubi probabile censet, plures esse solos Angelos beatos, quam omnes damnatos, tam homines, quam Angelos simul sumptos. Ratio est. Quia licet inter homines multò plures sint reprobi, quam electi; tamen inter Angelos multò minor pars cecidit, ex communi; & quidem non supra tertiam partem, ut multi docent ex Apocal. 12. Ergo si ut communiter cum S. Dionysio cap. 14. cæl. hier. Gregorio homil. 24. in Euang. S. Thomæ 1. p. q. 50. a. 3. creditur, absolutè longè est maior numerus Angelorum, quam hominum, valde credibile est, absolutè ex utroque simul ordine hominum & Angelorum, multò plures esse electos, quam reprobos. Idem valde consonum est diuinæ bonitati, magis ad saluandum, quam damnandum propensæ. Quare autem plures inter homines, è contra inter Angelos pauciores damnentur, dictum est supra q. 6. dub. 2.

Dices. Ex hac assertione sequitur, aut non totam ruinam Angelorum per homines restaurandam, aut maiorem, quam tertiam partem inter homines fore saluam: utrumque videtur absurdum, & à communi sensu Patrum & fidelium alienum. Sequela probatur. Quia ex cit. Apocal. 12. vers. 4. tertia pars Angelorum cecidit, quæ longè maior est tertia parte omnium hominum ex dictis: ergo tertia pars omnium hominum non sufficit ad restaurandam totam ruinam Angelorum; ac proinde necesse est, aut plus quam tertiam partem hominum

saluari, aut non totam ruinam Angelorum restaurari.

Ob hanc fortasse causam Suarez hic lib. 6. cap. 3. num. 7. de hac re nihil in vtramuis partem voluit affirmare. Totam, inquit, hanc comparationem existimo nobis esse ignotam: quia neq. in Scriptura, neq. in Patribus aliquid principium habet, & coniectura non possunt esse nisi infirma: totumq. pendet ex illa quæstione, an numerus Angelorum, quem Deus creauit, sit maior vel minor, quam totus numerus hominum multiplicandus vsq. ad diem iudicij. In qua ego nihil certum, neq. satis probabile affirmare possum. Ita Suarez. Sed nihilominus respondeo, negando sequelam. Ad locum Apocal. responderi potest probabiliter, eum ad literam non loqui de Angelorum, sed hominum iustorum casu, qui per caudam draconis, hoc est, Antichristi operam, sub finem mundi seducuntur, ut recentiores nonnulli interpretantur: etsi per accommodationem seu allegoriam etiam ad ruinam Angelorum accommodari possit; non quod planè tertia pars; sed minor multò quam dimidia pars ceciderit. Cæterum cum hæc ita scripsissem, video etiam Suarez recens editum, lib. 1. de Angelisc. 11. num. 9. huic assertioni assentiri.

Assertio III. Reprobatio examussim cum libero arbitrio conuenit. Ita S. Thomas hic q. 23. a. 3. ad 3. & in simili art. 6. & est certa & communis omnium Theologorum, ac de fide, ut in simili de prædestinatione dictum cit. q. 6. dub. 2. Vnde etiam petitur ratio. Nam si prædestinatio non impedit libertatem, quæ tamen omnem vsus liberi arbitrij ipsius prædestinati antecedit, multò minus reprobatio; quæ si proprie & absolutè accipitur, sequitur præscientiam vsus liberi arbitrij. Accedit quod negatiua reprobatio à gloria, per se non infallibiliter secum trahit damnationem, aut exclusionem reprobi à gloria, ut dictum dub. 3.

At verò si loquamur de reprobatione negatiua à gratia congrua, fatendum quidem est, eam & antecedere omnem liberum vsus ipsius reprobi, ac proinde in eius potestate non esse, ut dictum dub. 3. & nihilominus tamen supposita scientiâ media infallibili quodam nexu ac sequela secum trahere tum interitum eiusdem reprobi, tum perseuerantiam in peccato eiusdem: posito enim, quod Deus non velit dare gratiam congruam, sed eam solum, quacum per scientiam conditionatam præuiderat, reprobum non cooperaturum finaliter, sed in peccato decessurum, certum ac infallibile est, eum non cooperaturum, quod omnes fateri debent: Hoc tamen non obstante, libertatem nihilominus arbitrij saluam consistere posse, eodem modo explicandum est, quod de prædestinatione dictum cit. q. 6. dub. 3. ut vel hanc etiam ob causam fateri necesse sit, non omnem conditionem præuiam actui seu euentui infallibiliter subsecuturo, impedire libertatem eiusdem actus; si modò alioquin absolutè & omnibus spectatis, maneat intrinseca libertas & indifferentia in operante. Adeundem enim etiam modum, tamen ex subtractione gratiæ congruæ in omni sententia infallibiliter sequatur damnatio reprobi, & perseuerantia finalis in peccato, nihilominus tamen non læditur libertas: quia etiam denegatâ gratiâ congruâ, quamuis ante omnem vsus liberi arbitrij ipsius reprobi, nihilominus relinquitur reprobo gratia sufficiens,

cum

eum qua absolutè potest bene operari, & à peccato liberari, licet ex hypothesi infallibiliter sit in peccato perseveraturus.

6 Consentit cum his S. Thomas hic a. 3. ad 3. ubi libertatem arbitrij cum reprobatione non aliter concordat, quam his ipsis verbis: *Dicendum, quod reprobatio Dei non subtrahit aliquid de potentia reprobati. Unde cum dicitur, quod reprobatus non potest gratiam adipisci, non est hoc intelligendum secundum impossibilitatem absolutam, sed secundum impossibilitatem conditionatam; sicut supra dictum est, quod prædestinatum necesse est saluari, necessitate conditionata, quæ non tollit libertatem. Unde licet aliquis non possit gratiam adipisci, qui reprobatetur à Deo, tamen quod in hoc peccatum vel illud labatur (aut in eo perseveret) ex eius libero arbitrio contingit. Unde & merito sibi imputatur in culpam. Ita S. Thomas.*

7 Sed & Vasquez hic disp. 9. cap. 9. num. 5. & 6. 2. cum à nonnullis obiectum fuisset, contra certam illam & communem doctrinam, qua diximus, non esse in potestate nostra, non prædestinari ad gratiam eongruam, in hunc modum: *Si ex ipso Deo nasceretur, homines non prædestinari, sequeretur ipsi impossibile esse salutem; cum nullus sine prædestinatione saluari possit; quare si Deus antecedenti suo decreto aliquem non prædestinat, non respiciens ipsius peccata, sequitur in illius potestate non fuisse salutem: Ipse hoc argumentum primo ibi retorquet. Nam ut impossibile est, inquit, sine prædestinatione aliquem saluari, ita cum prædestinatione non potest aliquis damnari, ergo si Deus ex seipso absq. vlla ex nobis occasione, aut absq. eo, quod sit in nostra potestate, aliquem prædestinat (ad gratiam congruam, vt auctores illi cum Vasquez agnoscunt) consequitur, eum non posse damnari, quod sanè ita absurdum est, sicut aliquem non posse saluari. Hactenus bene argumentum retorquet Vasquez contra aduersarios, nos etiam contra ipsum, vt dictum disp. 2. q. 10. dub. 8.*

8 Postea verò idem Vasquez directè vtrumque argumentum dissoluens, ita pergit: *Vtriusq. autem eadem est solutio facilis & per uulgata; nempe necessitatem hanc, qua dicimus, prædestinatum non posse damnari, aut non prædestinatum non posse saluari, esse necessitatem consequentem, quæ sequitur solam scientiam Dei, (conditionatam necessario intelligere debet, non absolutam; quia etiam ante hanc infallibiliter vtrumuis futurum est, vt ex dictis constat) nec vllò modo nocet libertati nostræ, ac proinde ea non obstante, dicimus, quemlibet posse saluari aut damnari. Nam quamuis, inquit paulò antea Vasquez, Deus ex seipso voluerit aliquos non prædestinare, hoc est, gratiam efficacem illis non præparare, non sequitur, eos necessario damnari; siquidem eos non deseruit omnino, sed sufficienti auxilio præuenit, quo saluari possent, &c. Ita Vasquez, nullo modo negans, eam hypothesin, ex qua necessario futurum est, vt prædestinatus saluetur, & reprobus damnetur, antecedere libertatem nostram, cum sit ipsa præparatio vel negatio gratiæ congruæ, quarum neutra à nostra potestate dependet, vt ibidem ipse ex instituto probat. Habemus ergo ex eiusdem doctrina, quæ hac in re, communis est omnium etiam cæterorum, vt dictum, hypothesin antecedentem liberam determinationem nostram non tollere libertatem nostram, etiam si quid ex ea necessario futurum sit. Plura loc. cit.*

9 Assertio IV. Est quidem de nomine questio potius, quam de re ipsa, an sit in potestate hominis reprobari vel non reprobari, siue etiã non prædestinari, vel nõ carere prædestinatione; relictum tamen absolutè negatur. Probat & declaratur. Affirmatiuam enim sententiam tradunt absolutè quidam recentiores apud Suarez lib. 5. cap. 8. num. 4. & Vasquez disp. 9. num. 5. 5. contra quos vterque docet, esse quidem in potestate nostra reprobationem positiuam, seu reiectionem absolutam à gloria, non verò reprobationem negatiuam, seu exclusionem à gratia, nomine videlicet reprobationis intelligentes passiuam, non actiuam.

Ego verò ob hanc ipsam nominis æquiuocationem distinguendum censeo. Nam aut loquimur de reprobatione actiua, vt est actus in mente diuina secundum se, & hic quia æternus est & immutabilis in Deo, propriè non est in nostra potestate; quia ad præteritum non est potentia, vt in simili de præscientia & prædestinatione diximus q. 6. dub. 3. licet ex parte quorundam effectuum siue obiectorum, sit in potestate nostra, puto quoad punitionem æternam, obdurationem, &c. Aut loquimur de reprobatione passiuâ, seu quod idem est, de executione reprobationis; quæ est actualis & realis negatio vel exclusio à gratia congrua, tum à gloria; & hæc partim est in nostra potestate, nempe quoad exclusionem à gloria; partim non est, quoad negationem gratiæ congruæ, saltem primæ: ipsa verò non prædestinatio, seu reprobatio, vt vocant, negatiua, nequaquam est in nostra potestate. Et quia quando aliquid duo coniunctim complectitur, quorum primum non est in nostra potestate, etiam si alterum sit, id absolutè loquendo rectius negatur esse in nostra potestate: ideo etiam de reprobatione passiuâ loquendo, melius simpliciter negatur, eam esse in nostra potestate; cum qua doctrina consonat etiam S. Thomas hic q. 23. a. 6. ad 3.

10 Atque ex his, quæ de reprobatione hæctenus docuimus, colligitur primum, quid respondendum sit ad quadam argumenta, quibus probari videntur reprobationem obtare libertati nostræ. Primum est contra id, quod de non prædestinatione paulò antea dictum est. Nam ex ipsa non prædestinatione nostra necessario sequitur damnatio; Ergo si illa non est in potestate nostra, neque ista. Respondetur necessario sequi, necessitate consequentiæ, seu infallibilitatis, non necessitate absolutâ siue consequentis: vnde etiam negatur consequentia. Non enim quando duo inter se cõuertuntur, ac mutuo se inferunt, & vnum est in nostra potestate, necessario etiam alterum est, vt patet in præscientia Dei, & obiecto præscito: propriè enim non est in nostra potestate, vt Deus hoc vel illud futurum non præscierit, aut non præsciat, & tamen est in nostra potestate, vt id ipsum (si alias vt sup. ponimus sit in nostro arbitrio positum) fiat, aut non fiat.

11 Secundum est impium illud & vulgare desperatorum hominum dilemma, quod in simili ignauum sermone, seu ἀγροδολογία meritò antiqui etiam philosophi dixerunt, apud Ciceronem lib. de fato: Vel sum prædestinatus, vel non sum: si sum, certò saluabor, quicquid agam; si non sum, etiam si optime viuam, non saluabor. Simpliciter enim & rotundè ne-

ganda est subsumptio quoad utramque partem. Nam si es prædestinatus ad gloriam, per certa media bonorum operum libero arbitrio adhibenda prædestinatus es: ex dictis q. 5. dub. 4. ea igitur nisi adhibueris, nec prædestinatus fuisti, nec omnino saluaberis: si non es prædestinatus, damnaberis quidem, sed non nisi ob mala opera præuisa, ut dictum: quæ si vitares, ut per gratiam diuinam potes, certò & prædestinatus, & saluus futurus esses. Adde quod si argumentatio hæc aliquid valeret, tum nec in humanis quidem rebus vllus relinqueretur iustitiæ locus, Plu-

ra de hac re ex Patribus, & ipsis ethnicis Philosophis eruditè Eckius, in Chrysopasso cent. 4. à num. 89.

Atque hæc de arcano illo diuinæ prædestinationis & reprobationis mysterio, ad laudem omnipotentis Dei, & humiliationem omnis creaturæ, sub potenti manu eiusdem Dei, satis. Quia ut præclare dixit Augustinus lib. de bono perseuer. cap. 24. *Prædestinatio diuina prædicanda est, ut non in homine ac nobismetipsis, sed in Domino gloriemur, &c. Quod donum qui non habet, non dubito dicere, alia quacunq; habet, inanimè habet, &c.*

ANCHORA ANIMÆ DEVM TIMENTIS, ET in profundo diuinæ Prædestinationis pelago securè nauigan- tis: vna cum breui Synopsi totius Disputationis de eodem argumento.

Ex Ioanne Gerson lib. 1. de consolatio. Theol.

Placet hic quasi coronidis loco, pro animarum Deum timentium solatio, veram ac solidam rationem subijcere, qua quisque ex doctrina hæctenus tradita, de arcano hoc & inscrutabili gratuita prædestinationis, ac iustæ reprobationis Dei mysterio, non futilem aliquam & inanem, sed salutarem sinceramq; in Deo consolationem, ac in pietate profectum capere possit. Quamuis enim in hunc sensum non pauca disseruimus supra quæst. 5. dub. 5. dum argumenta aduersariorum dissoluere-mus, qui hoc vel maxime argumento exosam reddere doctrinam illam conabantur, quod & ad desperationem, & ad pietatis neglectum homines inducat; adeo ut non nemo etiam scripserit, *nescire se, ad quid sit utilis persuasio illa de absoluta electione, ante omnem (absolutam) operum præuisionem, nisi ad licentiam vitæ & desperationem*: non abs re tamen erit, ut ea que ibidem diximus, magis roborentur, quid de hoc argumento grauis & antiquus Theologus, ac vir vnde-que doctissimus ac piissimus, ante annos plusquam ducentos scripserit, ob oculos ponere.

Is est Ioannes Gerson, Doctor & Cancellarius Parisiensis, quem nostræ planè etiam sententiæ de gratuita prædestinatione ad gloriam subscripsisse, inferius patebit, & supra etiam cit. quæst. 5. dub. 3. testatum fecimus. Hic cum ex Concilio Constantiensis discendens, Franciam propter minas Ducis Burgundie repetere non auderet, secessit in confinia Bataua, ibique in oppido Rattenberg, quod nunc ditionis Tyrolensis est, Anno Domini M. CD. XVIII. Boëtium imitatus, sui solandi causa dialogum conscripsit de consolatione Theologie: in quo duos Interlocutores statuit, *Monicum & Volucrum*; quorum vterque subinde Gersonis meminit. sub nomine *aduersæ seu peregrini*.

In hoc opere libro 1. profa 2. Monicus difficultatem mouet, an & quare ratione ex consideratione diuinorum iudiciorum, quod antea Volucer ex mente Gersonis dixerat, solatium percipi possit; cum diuina iudicia in quibus de prædestinatis atque reprobatis hominibus agitur, non solum sint occulta, sed etiam planè terribilia, atque ad desperationem

potius, quam consolationem gignendam idonea, his verbis: [*Incipio, inquit, grauioribus, quam antea serupulis vrgeri, &c. Tradit (enim) philosophia vix perscrutabilem diuinæ prouidentie viuacitatem, præsertim dum ad eam confertur humani libertas arbitrij, cum certa præcognitione futurorum. Sed ecce superaddit Theologia difficultatem in immensum, minus inuestigabilem, neque comprehensibilem; dum quosdam ex hominibus recipit iudicandos in curia gratiæ vel misericordie, & æternæ beatitudinis participes facit. Alios verò multò plures damnat in æternum sua Iustitiæ severitas, dicente eo. Multi vocati pauci verò electi. Mirum autem, si quis in hac recogitatione constitutus, non perturbetur, & totus horrore tabescat, qualiter abscondita non est consolatio ab oculis suis, iuxta Scripturæ verbum, dum ita Deus inter fratres diuidit.*]

Ad hanc difficultatem Volucer, ex mente peregrini, hoc est Gersonis, rem ita edisserere occipit. [*Fatendum est, inquit, in primis Monice, quod hæc consideratio iudiciorum Dei, qui terribilis est in consilijs super filios hominum, si cum superba curiositate recensatur, præcipitat in illam Sapientis damnationem, Qui scrutator est Maiestatis, opprimetur à gloria; exterminationem (forte, exterminat omnem) bonæ consolationis virtutem: denique in reprobam de Deo desperationem, & in odiosas, rabidas, & insanas blasphemias demergit, & absorbet: hoc in viatoribus aliquibus; hoc in damnatis omnibus operatur. At verò consideratio talis, si cum debita humilitate & reuerentia fidelis & pij cordis assumitur; si cum captiuatione omnis intellectus, in obsequium fidei reuoluatur, nullam existimat peregrinus noster potiore vel efficaciore, ad consecutionem legitimæ consolationis, viam diuinitus elargiri. Nonne senserat hoc Propheta, dum suspirans ait, Memor fui iudiciorum tuorum à seculo Domine, & consolatus sum. Quam consolationem nescio si vehementius expressit alio loco, is qui dixit. Et exultauerunt, id est, extra se salierunt, filie Iuda, propter iudicia tua Domine.*]

Sed Monicus, quam difficilis & odiosa sit hæc dif-

fertatio